

פ פרשת

ש שמות

”וַתַּחֲיִין אֶת-הַיְלָדִים”

הפרשה בקצרה: שמות

ספר שמות נפתח באזכור המתרחש בסיום ספר בראשית. בני יעקב ירדו מצרימה והתרבו שם והתעצמו במאוד מאוד “תַמְלֵא הָאָרֶץ אֹתָם”. יוסף נפטר וגם פרעה ולמצרים מלך חדש “אֲשֶׁר לֹא-יָדַע אֶת-יוֹסֵף”.

המלך החדש חושש שבני ישראל ימשיכו לרבות וימרדו במצרים, ומחליט להעביד אותם בפרך. אך ככל שעם ישראל מעונה, כך הוא ממשיך להתעצם. פרעה מצווה על המיילדות העבריות להמית כל בן שנולד. המיילדות מסרבות. אז פרעה דורש את הבנים הנולדים “הַיְאֲרָה תְּשַׁלְּיֵכֶוּ”.

לאיש ואשה משבט לוי נולד בן. האם מסתירה אותו שלושה חודשים. אז היא מבינה שלא תוכל להחביאו עוד בבית. היא מכינה תיבה, ומניחה אותה בסוף על שפת היאור. אחות התינוק התייצבה לשמור עליה מרחוק. בת פרעה מגלה, יחד עם נערותיה, את התינוק וחומלת עליו. האחות מציעה למצוא לתינוק מינקת, וקוראת לאמה. כאשר הוא גדל האם מביאה אותו לבת פרעה שקוראת לו בשם, משה.

משה גדל ורואה את סבלם של ישראל העובדים קשה בפרך. יום אחד רואה משה איש מצרי מכה איש עברי, משה הורג את המצרי וטומן אותו בחול. למחרת כשרואה משה עברי מכה איש עברי אחר, הוא פונה אליו בשאלה “למה תכה רעך?” העברי שואל את משה אם הוא יהרוג אותו כפי שהרג את המצרי. משה חושש, וכשפרעה שומע על המקרה הוא מבקש להרוג את משה שברח מפניו למדין.

משה מגיע למדין ופוגש בבאר את בנותיו של יתרו כהן מדין. הוא עוזר להן להשקות את הצאן ומגן עליהן מפני הרועים שהציקו להן. משה מגיע לביתו של יתרו שנותן לו את ציפורה בתו לאשה. במדין נולד לו בן ושמו גרשום. בינתיים גובר הסבל של בני ישראל מהעבודה הקשה. ה' שומע את זעקת ישראל וזוכר להם את הברית שנשבע לאברהם יצחק ויעקב.

בזמן שרעה את צאן יתרו, ראה משה באחד הימים מראה משונה. סנה, שיח קוצני, בוער אך נשאר בשלמותו. משה התקרב למקום, ושם נגלה אליו ה'. הוא מצווה על משה לשוב למצרים ולעמוד לפני פרעה, ולצוות עליו לשלח את עם ישראל לחופשי. בתחילה מסרב משה לשליחות מחשש שפרעה לא יאמין לו. אך ה' משכנע אותו על ידי אותות ומופתים, ומבטיח לו שהוא יהיה איתו, ושיקיים את הבטחתו לאבות, להשיב את העם לארץ.

משה מעלה חשש נוסף, איך ידבר עם בני ישראל ועם פרעה כאשר הוא “כבד פה?” ה' אומר לו שאהרון אחיו “יְהִי לְךָ לְפֹה”. אהרון יהיה השליח של משה וידבר במקומו. משה עוזב את מדין ויוצא לפגוש את אהרון אחיו. הם באים לפני פרעה שמסרב להקשיב להם, ובמקום להקל על עם ישראל, מחמיר ומקשה עליהם את העבודה הקשה.

ספר שמות נפתח בגזירה קשה על המשפחה שרק עתה הפכה לעם. פרעה מבקש להרוג את הבנים הנולדים.

כנגד הגזירה הקשה הזו מגיעה הצלה, הגנה ושמירה נשית.

הראשונות למנוע את רע הגזירה הן המיילדות העבריות המסרבות לקיים את הגזירה, ומייד לאחריהן בפרק ב', כאשר נולד התינוק למשפחת לוי בזו אחר זו עושה כל אחת מהנשים סביבו כל שביכולתה כדי להגן עליו. אמו, אחותו, בת פרעה ונערותיה.

רק המיילדות נזכרות בשמן. יתר הנשים בסיפור נטולות שם. רק ממקומות אחרים בתורה אנו למדים מה שמן- יוכבד האם ומרים הבת. שמה של בת פרעה נדרש ע"י חז"ל.

רגע של קריאה יחפה.

קראו את חלקו הראשון של פסוק ג בפרק א': "וְלֹא-יִנְלָה עוֹד הַצְּפִינוּ וַתִּחַח-לוֹ תַבַּח גַּמָּא וַתִּחַמְרָה בְּחִמְרוּ וּבְצִפְתָּ"

- מהם חימו וצפנת? מה תפקידם ביצירת התיבה?
- לפי תיאור בניית התיבה- לאן מיועדת התיבה? היכן נכל הנראה תונח?

קראו את חלקו השני של פסוק ג בפרק א': "וַתִּחַח בָּהּ אֶת-הַיְלָד וַתִּשָּׂם בְּסוּף עַל-עוֹפֹת הַיָּאֵר"

- היכן בסופו של דבר הונחה התיבה?
- במה שונה גזרת פרעה ממעשיה של האם? שימו לב לפועל לב בו משתמש פרעה לעומת מעשי האם וכן למקום בו מושם משה.
- מה דבר זה מלמד על אמו של התינוק? אילו מעשים נוספים עושה האם בכדי להגן על בנה?
- מה בבניית התיבה היה לכאורה "מיותר"?
- מדוע לדעתכם הנשים המצילות את משה לא מוצגות בשמותיהן?

שיר לפרשה: הושיעה נא/ נסין מצרים

השיר הוא חלק מפסקול סרט האנימציה "נסין מצרים" המספר את סיפור יציאת מצרים. צפו בקטע מהסרט בו נשמע השיר (החלק בו אמו של משה שרה לו, ושמה אותו בתיבה)

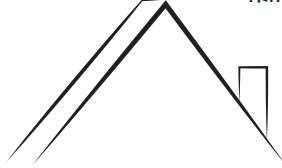
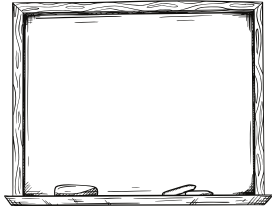
- היכן מונחת התיבה בשיר?
- במה שונה התיאור בפסוקים מהמתרחש בסרט?
- האם אופן בניית התיבה המתואר בפסוקים מתאים יותר למתרחש בסרט או בסיפור המקראי?

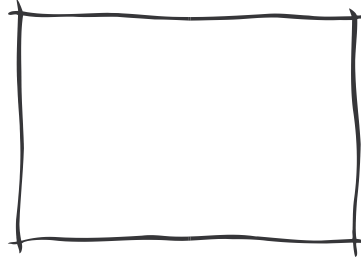
משה שואל את אלוהים באיזה שם עליו להציגו לעם ישראל כדי שיזהו אותו וידעו שהוא הוא אלוהי אברהם, יצחק ויעקב- אבות אבותיהם.

ואיך מכנה אותו האורה
ואיך מכניס בכיתה?

ומה נהוג לומר בג'ית
ש'כ'ס?

איך אתם מכניס את אלוהים? באיזה מונח אתם
משתמשים בז'ק כ'ל'ל? הש'ק? הק'דו'ש ב'רו'ק ה'א'?
ה'ב'ר'א? א'ל'ו'ק'י'ם?

א'ב'... א'לו'ה'י'ם ע'ו'נ'ה ל'מ'ש'ה ש'ע'ל'יו ל'ה'צ'י'ג'ו ב'ש'ק
"א'ה'י'ה א'ש'ר א'ה'י'ה" !!!

"הנה עם בני ישראל רב ועצום"

במילים אלו מתאר פרעה לעמו את בני ישראל, הלווא הם בני יעקב וצאצאיו. עד כה היתה זו משפחה של שבעים נפש. הם התרבו והתעצמו, והראשון שמבחין בכך ומכנה אותם 'עם' הוא פרעה. לפעמים מי ששם לב ראשון לכך שהשתנינו הוא לא אנחנו...

חשבו על מקרים בהם התערבות במריבות באמצעות אלימות, דיבור, אי התערבות, התערבות בלתי אלימה ועוד.

- מה היה הכי יעיל בעיניכם?

"השתדל להיות איש"

משה רואה את אחיו בסבלותם, ואש מצרי מכה איש עברי, ונחלץ לעזרת אחיו. הנה פירוש מעניין לפסוקים לפי ר' יעקב צבי מקלנבורג: "ויפן כה וכה- חשב משה שאחד מאחיו העברים העומדים סביבו יתקומם על המצרי ויציל את אחיו המוכה מכת מות. וירא כי אין איש- ראה שאין ביניהם גבר בגוברין, ואין מהם שם על לב צרת אחיו להשתדל על הצלתו;

עפ"י הרב יעקב צבי בסביבתו של משה לא היו "אנשים" במובן המוסרי של המילה. ולכן הוא התערב וניסה להיות "איש". בהמשך משה משנה את דרכו ובוחר בהערה מילולית במקום בתגובה פיזית.

”ויפן כה וכה וירא כי אין איש”

"הלל אומר.....ובמקום שאין אנשים, השתדל להיות איש"

(משנה, אבות, ב)

- כיצד ניתן להבין את האימרה מפרקי אבות?
- מתי הרגשתם שאתם נמצאים במקום שאין בו 'אנשים'?
- כיצד אמור 'איש' להתנהג במקום שכזה? האם זה אפשרי?

תארו במילים או בציור מקרה בו הרגשתם שנחוץ "להיות איש/ה" ולהגיב כדי למנוע עוול:

משה חושש לקבל את הנהגת השם והוצאתו ממצרים. הוא מתחץ את הסירוב שלו בקושי עלו בדרכו "כבד פה וכבד לשון" אותו מסבירים התפרשים כמנום. ה' מציע למשה פתרון- את אהרון אחיו שיתמוך בו בתפקידו.
ה'א'ס א'כ'פ' י' ק'ש' א'ת'ק' ח'ש'ע א'כ' א'ת'ח'ו'ד' ק'
א'ת'ל' ת'פ'ק'ד' א' א'ש'ו'ח' א'ה' ע'ו'ל'כ' א'כ'פ' א'ת'ח'ב'ל' א'ל' ק'ש'?

פרשת ויחי מה בפרשה

ספר שמות נפתח באזכור המתרחש בסיום ספר בראשית. בני יעקב ירדו מצרימה והתערבו שם והתעצמו במאוד מאוד "תִּמְלֵא הָאָרֶץ אֹתָם". יוסף נפטר וגם פרעה. ולמצרים מלך חדש "אֲשֶׁר לֹא-יָדַע אֶת-יוֹסֵף".

המלך החדש חושש שבני ישראל ימשיכו לרבות וימרדו במצרים, ומחליט להעביד אותם בפרך. אך ככל שעם ישראל מעונה, כך הוא ממשיך להתעצם. פרעה מצווה על המיילדות העבריות להמית כל בן שנולד. המיילדות מסרבות. אז פרעה דורש את הבנים הנולדים "הֲיֵאָרֶה תְּשַׁלְּיֵנָּהוּ".

לאיש ואשה משבט לוי נולד בן. האם מסתירה אותו שלושה חודשים. אז היא מבינה שלא תוכל להחביאו עוד בבית. היא מכינה תיבה, ומניחה אותה בַּסֹּף על שפת היאור. אחות התינוק התייצבה לשמור עליה מרחוק. בת פרעה מגלה, יחד עם נערותיה, את התינוק וחומלת עליו. האחות מציעה למצוא לתינוק מינקת, וקוראת לאמה. כאשר הוא גדל האם מביאה אותו לבת פרעה שקוראת לו בשם, משה.

משה גדל ורואה את סבלם של ישראל העובדים קשה בפרך. יום אחד רואה משה איש מצרי מכה איש עברי, משה הורג את המצרי וטומן אותו בחול. למחרת כשרואה משה עברי מכה איש עברי אחר, הוא פונה אליו בשאלה "למה תכה רעך?" העברי שואל את משה אם הוא יהרוג אותו כפי שהורג את המצרי. משה חושש, וכשפרעה שומע על המקרה הוא מבקש להרוג את משה שברח מפניו למדין.

משה מגיע למדין ופוגש בבאר את בנותיו של יתרו כהן מדין. הוא עוזר להן להשקות את הצאן ומגן עליהן מפני הרועים שהציקו להן. משה מגיע לביתו של יתרו שנותן לו את ציפורה בתו לאשה. במדין נולד לו בן ושמו גרשום. בינתיים גובר הסבל של בני ישראל מהעבודה הקשה. ה' שומע את זעקת ישראל וזוכר להם את הברית שנשבע לאברהם יצחק ויעקב.

בזמן שרעה את צאן יתרו, ראה משה באחד הימים מראה משונה. סנה, שיח קוצני, בוער אך נשאר בשלמותו. משה התקרב למקום, ושם נגלה אליו ה'. הוא מצווה על משה לשוב למצרים ולעמוד לפני פרעה, ולצוות עליו לשלח את עם ישראל לחופשי. בתחילה מסרב משה לשליחות מחשש שפרעה לא יאמין לו. אך ה' משכנע אותו על ידי אותות ומופתים, ומבטיח לו שהוא יהיה איתו, ושיקיים את הבטחתו לאבות, להשיב את העם לארץ.

משה מעלה חשש נוסף, איך ידבר עם בני ישראל ועם פרעה כאשר הוא "כבד פה?" ה' אומר לו שאהרון אחיו "יְהִי־לְךָ לִפֶּה". אהרון יהיה השליח של משה וידבר במקומו. משה עוזב את מדין ויוצא לפגוש את אהרון אחיו. הם באים לפני פרעה שמסרב להקשיב להם, ובמקום להקל על עם ישראל, מחמיר ומקשה עליהם את העבודה הקשה.

"וְתַחֲיֵין אֶת-הַיְלָדִים"

פרשת ויחי לימוד ושיח

ספר שמות נפתח בגזירה קשה על המשפחה שרק עתה הפכה לעם. פרעה מבקש להרוג את הבנים הנולדים.
כנגד הגזירה הקשה הזו מגיעה הצלה, הגנה ושמירה נשית.
הראשונות למנוע את רע הגזירה הן המיילדות העבריות המסובות לקיים את הגזירה, ומייד לאחריהן בפרק ב', כאשר נולד התינוק למשפחת לוי בזו אחר זו עושה כל אחת מהנשים סביבו כל שביכולתה כדי להגן עליו. אמו, אחותו, בת פרעה ונערותיה.
רק המיילדות נזכרות בשמן. יתר הנשים בסיפור נטולות שם. רק ממקומות אחרים בתורה אנו למדים מה שמן - יוכבד האם ומרים הבת. שמה של בת פרעה נדרש ע"י חז"ל.

רגע של קריאה יחפה.

קראו את חלקו הראשון של פסוק ג בפרק א': וְלֹא-יִכָּלֶה עוֹד הַצְּפִינוּ וְתִקַּח-לוֹ תַּבַּת גְּמָא וְתַחְמְרָהּ בַּחֲמֹר וּבְצִפֹּת "

- מהם חימר וצפת? מה תפקידם ביצירת התיבה?
- לפי תיאור בניית התיבה - לאן מיועדת התיבה? היכן ככל הנראה תונח?

קראו את חלקו השני של פסוק ג בפרק א': "וַתַּעֲשֶׂם בָּהּ אֶת-הַיְלֵד וְתַעֲשֶׂם בְּסוּף עַל-עוֹפֹת הַיָּאֹר "

- היכן בסופו של דבר הונחה התיבה?
- במה שונה גזרת פרעה ממעשיה של האם? שימו לב לפועל בו משתמש פרעה לעומת מעשי האם וכן למקום בו מושם משה.
- מה דבר זה מלמד על אמו של התינוק? אילו מעשים נוספים עושה האם בכדי להגן על בנה?
- מה בבניית התיבה היה לכאורה "מיותר"?
- מדוע לדעתכם הנשים המצילות את משה לא מוצגות בשמותיהן?

כצאי לצאת

"הפקרתו" לא באה אלא לתת לו סיכוי להצלה - שלא יפול קורבן לגזרת ההשמדה של פרעה. והטעים זאת המקרא, שבקשר לגזרת פרעה (א,כב) השתמש בפועל "השליך", אך בקשר למעשה אמו של משה נזקק לפועל "שים", ללמדך כי פעולתה הייתה זהירה ואוהבת: התיבה הונחה בתוך הסוף כדי להבטיח שלא תיסחף במורד הנהר, ואחות הילד הסתתרה בקרבת מקום כדי לצפות מה יעשה בו

[להסבר המלא על סיפורי "הגיבור שהופקד בלידתו" קראו כאן](#)

(עולם התנ"ך - שמות, עמוד: 27)

שיר לפרשה:

הושיעה נא/ נסיך מצרים

להאזנה

השיר הוא חלק מפסקול סרט האנימציה "נסיך מצרים" המספר את סיפור יציאת מצרים. צפו בקטע מהסרט בו נשמע השיר (החלק בו אמו של משה שרה לו, ושמה אותו בתיבה)

- היכן מונחת התיבה בשיר?
- במה שונה התיאור בפסוקים מהמתרחש בסרט?
- האם אופן בניית התיבה המתואר בפסוקים מתאים יותר למתרחש בסרט או בסיפור המקראי?

פרשת ויחי

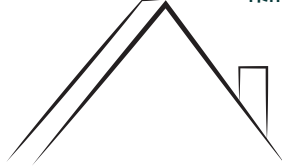
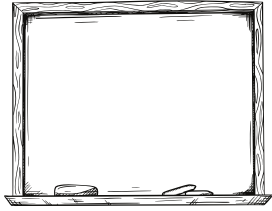
שרים יחד

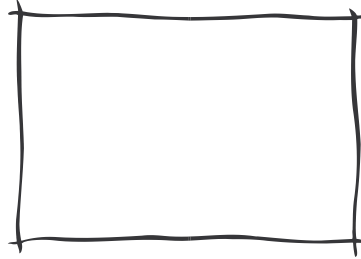
משה שואל את אלוהים באיזה שם עליו להציגו לעם ישראל כדי שיזהו אותו וידעו שהוא הוא אלוהי אברהם, יצחק ויעקב- אבות אבותיהם.

ואיך מכנה אותו האורה ואיך מכנים בכיתה?

ומה נהוג לומר בבית שאלכס?

איך אתם מכנים את אלוהים? באיזה מונח אתם משתמשים בזרק כאלה? השם? הקדוש ברוך הוא? הבורא? אלוהים?

אגב... אלוהים עונה למשה שאליו להציגו בשם "איהא אשר איהא" !!!

"הנה עם בני ישראל רב ועצום"

במילים אלו מתאר פרעה לעמו את בני ישראל, הלווא הם בני יעקב וצאצאיו. עד כה היתה זו משפחה של שבעים נפש. הם התרבו והתעצמו, והראשון שמבחין בכך ומכנה אותם 'עם' הוא פרעה. לפעמים מי ששם לב ראשון לכך שהשתנינו הוא לא אנחנו...

חשבו על מקרים בהם התערבות במריבות באמצעות אלימות, דיבור, אי התערבות, התערבות בלתי אלימה ועוד.

- מה היה הכי יעיל בעיניכם?

"השתדל להיות איש"

משה רואה את אחיו בסבלותם, ואש מצרי מכה איש עברי, ונחלץ לעזרת אחיו. הנה פירוש מעניין לפסוקים לפי ר' יעקב צבי מקלנבורג: "ויפן כה וכה- חשב משה שאחד מאחיו העברים העומדים סביבו יתקומם על המצרי ויציל את אחיו המוכה מכת מות. וירא כי אין איש- ראה שאין ביניהם גבר בגוברין, ואין מהם שם על לב צרת אחיו להשתדל על הצלתו; עפ"י הרב יעקב צבי בסביבתו של משה לא היו "אנשים" במובן המוסרי של המילה. ולכן הוא התערב וניסה להיות "איש". בהמשך משה משנה את דרכו ובוחר בהערה מילולית במקום בתגובה פיזית.

”ויפן כה וכה וירא כי אין איש”

"הלל אומר.....ובמקום שאין אנשים, השתדל להיות איש"

(משנה, אבות, ב)

- כיצד ניתן להבין את האימרה מפרקי אבות?
- מתי הרגשתם שאתם נמצאים במקום שאין בו 'אנשים'?
- כיצד אמור 'איש' להתנהג במקום שכזה? האם זה אפשרי?

תארו במילים או בציור מקרה בו הרגשתם שנחוץ "להיות איש/ה" ולהגיב כדי למנוע עוול:

משה חושש לקבל את תגובת השם והוצאתו ממצרים. הוא מתחץ את הסירוב שלו בקושי עלו בדרכו "כבד פה וכבד לשון" אותו מסבירים התפרשים כמנום. ה' מציע למשה פתרון- את אהרון אחיו שיתמוך בו בתפקידו. האם יש לכם יע קושי אתם חוששים שאתם לא תתמודדו עם הקושי? אתם, תפקיד אי שאתם לא תתמודדו עם הקושי?

"השתדל להיות איש"

משה רואה את אחיו בסבלותם, ואש מצרי מכה איש עברי, ונחלץ לעזרת אחיו. הנה פירוש מעניין לפסוקים לפי ר' יעקב צבי מקלנבורג: "ויפן כה וכה- חשב משה שאחד מאחיו העברים העומדים סביבו יתקומם על המצרי ויציל את אחיו המוכה מכת מות. וירא כי אין איש- ראה שאין ביניהם גבר בגוברין, ואין מהם שם על לב צרת אחיו להשתדל על הצלתו; עפ"י הרב יעקב צבי בסביבתו של משה לא היו "אנשים" במונח המוסרי של המילה. ולכן הוא התערב וניסה להיות "איש". בהמשך משה משנה את דרכו ובוחר בהערה מילולית במקום בתגובה פיזית.

”ויפן כה וכה וירא כי אין איש”

”הלל אומר.....ובמקום שאין אנשים, השתדל להיות איש”

(משנה, אבות, ב)

- כיצד ניתן להבין את האימרה מפרקי אבות?
- מתי הרגשתם שאתם נמצאים במקום שאין בו 'אנשים'?
- כיצד אמור 'איש' להתנהג במקום שכזה? האם זה אפשרי?
- תארו במילים או בציור מקרה בו הרגשתם שנחוץ "להיות איש/ה" ולהגיב כדי למנוע עוול:

חשבו על מקרים בהם התערבתם במריבות באמצעות אלימות, דיבור, אי התערבות, התערבות בלתי אלימה ועוד.

- מה היה הכי יעיל בעיניכם?

פרשת ויחי יוצרים

בזך לפרשה

אנו עם השאלות והמשיחות
בזך לפרשה

"וַיִּרְבּוּ הָעַם וַיַּעֲצֶמוּ מְאֹד."

שבת שלום!